

YALNIZ VE TOPLU ZİKİR*

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû!..

Aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

a. Endonezya İlginç Bir Ülke

Size Endonezya'nın Jakarta şehrinden hitab ediyorum. Burası güney yarımkürede oluyor. Şimdi aldığım haberlere göre, İstanbul yoğun kar yağışı altındaymış ve bir hayli zorlanıyormuş İstanbul'daki kardeşlerimiz. Çocuklar kartopu oynuyorlarmış.

Ama burası güneşlik, ekvatora yakın bir yer. Bugün çok da güzel bir havası var. Başka günler kapalı oluyordu, sisli oluyordu. Çünkü burada iki mevsim varmış; bir yağmurlu mevsim, bir güneşli mevsim. Altı ay yağmurlu, altı ay güneşli... İşte muson yağmurları denilen yağmurlar başladı mı, şakır şakır devamlı yağmur yağarmış. Ama bu yağmurlu mevsim geldiği halde, bizim burada bugün hava gayet güzel. Otelin yirmi beşinci katından denizi görüyorum, vapurların gittiğini görüyorum.

Güzel bir yerdeyiz, güzeli bir gündeyiz, sıcak bir yerdeyiz. Soğutucu cihazlar çalışıyor dairemizde, fazla sıcaktan rahatsız olmayalım diye...

* Bu konuşma; Merhum Dr. Metin Erkaya tarafından, titizlikle çalışılarak metne dönüştürülmüştür. Mekanı Cennet olsun.

İşte böyle ilginç gelebilecek ikinci husus, cuma namazını kıldık. Ben size şimdi burada konuşmayı cumadan sonra yapıyorum. Halbuki siz benim konuşmamı cumadan önce dinleyeceksiniz. Burada Türkiye’den beş saat önce güneş doğuyor, beş saat önde gidiyor. Cuma namazı da tabii beş saat önce kılınıyor.

Burada çok güzel bir cami bulduk, cumayı orada kıldık. Adına *el-Ezher Camii* demişler. Mısır’daki el-Ezher Üniversitesi’ne özenerek gâliba...

Evvelki cumayı İstiklâl Camii’nde kılmıştık. İstiklâl Camii güney yarımkürenin —veyahut Asya da dahil— en büyük camisiymiş. Endonezya’nın istiklâlini remzetmek için, belirtmek için yapılmış çok yeni bir cami. Hükümet sarayının karşısında çok geniş bir alanda gerçekten muhteşem bir cami... Geçen cumayı orada kılmıştık. Fakat ben bu sefer bizim şoföre dedim ki:

“—Çok resmî bir cami olmasın; biraz daha sıcak havalı, resmî ağızlı olmayan bir cami olsun, samîmî bir camiye götür!”

Bu sefer de tarihi bir cami olan el-Ezher Camii’ne getirdiler. Soğan gibi kubbesi olan, üst katı, alt katı olan, üst katında bütün pencereler açık, fırıl fırıl rüzgar esiyor. Çok hoş bir cami... İnşâallah resimlerini alırız da, size televizyonumuzdan belki seyrettirme imkânımız olabilir. İşte böyle bir yerden size cuma konuşmamı yapıyorum...

Endonezya çok ilginç bir ülke... Daha önceleri Avustralyalı kardeşlerimiz, bizi Avustralya’ya

çağırıyorlardı. Ara yerlerde, Singapur'da veya Kuala Lumpur'da mola vererek Avustralya'ya geçiyorduk... Bu sefer de Jakarta nasib oldu. Ama önceki senelerde Avustralya'daki kardeşlerimize, “Yâ şu Endonezya'yı bir görsek!” diyorduk. “Endonezya'da biraz sıkı bir askerî rejim var, dindar kimseler de hapse atılıyor.” filân gibi sözler duymuştuk. Fakat biz bir hayli güzel gördük. Zaten buraya ilk gelişimiz ama, o söylenenler gibi görmedik veya biz hissetmedik...

Çok çok büyük bir şehir, 12 milyon nüfusu var. Çok modern, yüksek binaları var. Yepyeni, Amerika'da görülebilecek gibi, Avrupa'da az görülen binalar, çok büyük çarşılar var. Bu bizim Bakırköy'deki Galeria filân gibi, aynı isimle buralarda da toplu çarşılar var. Bizim kaldığımız otelin yanında da öyle. Anlaşılan Avrupalılar buralara çok sermaye getirmişler, çok yatırımlar yapmışlar.

Toplum çok kutuplaşmış durumda... Çok zengin insanlar ve çok zengince yaşam var bir tarafta... Öbür tarafta da gecekondu, çöplerin arasında çok fakir insanlar görülüyor. Hava da soğuk olmadığı için, sadece yağmurdan korunmayı düşünmüşler. Tenekelerden üstünü kapattıkları barakacıklarda, bazen bir katlı, bazen iki katlı, derme, çatma çivilenmiş, kontraplaklarla yapılmış barakalarda yaşıyorlar. Önleri çöplük, arkaları çöplük... Allah onlara da iyilik, hoşluk versin...

Endonezya’da gayrimüslimlerin sayısı çok az, belki yüzde on, belki yüzde beş... Ama sermaye onların elinde deniliyor. Bütün ülkelerde öyle oluyormuş umûmiyetle...

“—Paraya hâkim olan, cihana hakim olur!” diye iktisatçıların bir sözünü hatırlıyorum.

Önce paraya hâkim olmayı düşünmüşler ama, müslümanların da paraya hâkim olanları var; Suudlular gibi, Kuveytliker gibi... Onlar bu kuralı uygulayamıyorlar. Yâni, paralarıyla cihana hâkim olmak, ayrı bir hüner demek ki....

Allah Ümmet-i Muhammed’e iyilikler, hoşluklar versin... Zenginler fakirlerin halinden anlasın, zenginliği onlarla paylaşsın. Hayır hasenât yapsın, fakirlik yok olsun... Hem dünyada, hem ahirette herkes mutlu olsun diye temennî ediyorum.

b. Zikreden Kimsenin Misâli

Bugün ilk hadis-i şerif İmam Buhârî RA’dan. Biraz kendimi İmam Buhârî Hazretleri’yle hemşehri gibi sayıyorum, kökenimiz Buhâra’danmış. Onun Ebû Musa el-Eş’arî RA’dan rivâyet ettiğine göre, Peygamber SAS Efendimiz buyurmuş ki:¹

مَثَلُ الَّذِي يَذْكُرُ رَبَّهُ، وَالَّذِي لَا يَذْكُرُ رَبَّهُ، مَثَلُ
الْحَيِّ وَالْمَيِّتِ

(خ. عن أبي موسى)

¹ Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.2353, *Deavât* 83/66, no:6044; Begavî, *Şerhü’s- Sünnah*, c.II, s.377; Ebû Mûsâ el-Eş’arî RA’dan.

(*Meselü'llezî yezkürü rabbehû, ve'llezî lâ yezkürühû, meselü'l- hayyi ve'l-meyyit.*)
Sadaka rasûlü'llâh...

Niye Buhârî ismini söyledim? Özbekistan'da kabrini ziyaret etmiştik, en büyük hadis alimlerinden... En sağlam hadis-i şeriflerin toplandığı hadis kitaplarının başında, İmam Buhârî'nin kitabı *Sahih-i Buhârî* geliyor. Zaten, bizim Diyanet İşleri Başkanlığı da Buhârî'nin kitabının açıklamasını, on iki cilt ve bir de içindekileri güzelce bulmaya yarayan yardımcı bir ciltle, on üç cilt halinde neşretti. Bütün dinleyicilerime okumalarını, dikkatle, ellerine kalem alarak, altlarını çizerek okumalarını tavsiye ederim.

Çok kıymetli bir kaynak kitap... Oradan bir hadis-i şerif söylendi mi, tamam, herkese tatmin duygusu gelir, akan sular durur. “Tamam, İmam Buhârî rivâyet etmişse, o hadis-i şerif sağlamdır.” diye.

Bu hadis-i şerif zikirle ilgili. Peygamber Efendimiz buyuruyor ki bu sahih hadis-i şerifte:

(*Meselü'llezî yezkürü rabbehû, ve'llezî lâ yezkürühû*) “Rabbini, Mevlâsını, yaradanını zikreden insan ile zikretmeyen insan, (*meselü'l- hayyi ve'l-meyyit.*) diri ile ölmüş kişiye benzer. Yâni Allah'ı zikreden diri gibidir; Allah'ı zikretmeyen ölmüş kişi gibidir, canı çıkmış kişi gibidir.”

Demek ki, Allah'ı zikretmek son derece kıymetli ve Allah'ı zikredenler bir çeşit hayatla *hay*,

yaşam durumunda, yüksek bir mânevî yaşama sahipler. Allah'ı zikretmeyenler de maalesef, mânevî bakımdan ölmüş durumda...

Tabii her cuma çeşit çeşit konuları size okuyarak, konularda bir çeşitlendirme yapmak istiyoruz. Böylece merakı canlı tutmak, ilgiyi canlı tutmak güzel bir şey... Bunu yapmak lâzım! Yeknesaklıktan, hep aynı şekilde, biteviye işin böyle gitmesinden korunması lâzım çalışmaların...

Bugün bu zikir konusunu seçtik. Türkiye'de bazı kimseler zikrin bir ibadet olduğunu bilmez. Bazıları çok iyi bilir ve yapar, bazıları hiç bilmez, bazıları da zikrin karşısında... Sanki zikir, sanki elinde tesbih olmak, sanki Allah'ı zikretmek suçmuş gibi düşünür, müslüman olduğu halde...

Müslüman olmayana ne diyelim?.. Onlar İslâm'ı bile suç olarak görürler, imanı, ibadeti de suç olarak görürler. Müslümana düşman olurlar. Saldırırlar, öldürürler... Kafkasya'da, Balkanlar'da, Bosna-Hersek'te, başka yerlerde gördüğümüz gibi... Kâfirin tabii huyu öyledir, yâni yılan ısırarak, akrep sokacak... Ona bir şey diyemeyiz ama, mü'minin zikre düşman olması anlaşılır bir şey değil!

Ben anlıyorum tabii, çünkü insanoğlunun akli çok acaip birvarlık. Bir levha gibi veya hamur gibi, her çeşit şekli alabilen bir madde gibi... Birisi onu alıp da yoğurur, bir şekil verirse, hangi şekli verirse akıl öyle oluyor. Yâni biz akli böyle gerçekleri bulan bir alet diye düşünüyoruz, ama akıl gerçekleri bulamıyor.

Bakıyorsunuz bilmem kaç yüz milyonluk koca Hindistan'da öküze, ineğe tapıyor millet... Öküze tapılır mı?.. Akla sığar mı, mantığa sığar mı?.. Söylesen, kıyamet kopar. Gidip de orada:

“—Yâhu öküze tapmayın!” desen, Hindular ayağa kalkarlar, silâhlarına sarılırlar, cami yıkarlar, müslüman öldürürler. Akla mantığa sığmaz ama, yapıyorlar.

Japonlar da Güneş'e tapıyorlar. Bu kadar akıllı, bu kadar çalışkan, bu kadar karınca gibi, arı gibi vızıl vızıl çalışan, delicesine çalışan insanlar; ama inançları bozuk... Demek ki, akıl başlı başına gerçeği bulmaya yeter bir alet olmuyor. Ayrıca aklın bir şeyle yönlendirilmesi lâzım! İşte, bazılarının akılları, kafaları da hamur gibi olduğu için, onu eline alan, ona bir başka bir şekil verirse; sivri şekil verirse sivri oluyor, yamuk şekil verirse yamuk akıl oluyor.

O zaman akla güvenmemek lâzım! Aklın imanla, vahiyle yönlendirilmesi, doğruyu görececek hale gelmesi lâzım!.. Bir de Allah'ın tevfiginin refik olması lâzım. Allah yardım ederse, oluyor. Allah yardım etmezse, insan gerçekleri göremeyebiliyor.

Elimde Amerika'da verilmiş bir makale vardı. Okuyacağım da inşaallah özetini de size sunacağım. Bu meşhur alim Newton, inanç hakkında çok ilginç şeyler söylemiş. İnşaallah onu okuyup, özetini size sunacağım. Çünkü çok meşhur bir kimse... Böyle meşhur kimselerin, böyle akıllı kimselerin fikirlerini bilsinler öteki insanlar da, akıllarını başlarına toplasınlar diye...

Hâsılı, Türkiye’de bazıları zikrin karşısında... Niye karşısındasın, zikrin nesi fenâ?.. Allah’ı zikrediyor; Allah’ı zikretmek fenâ mı?.. Kur’an-ı Kerim’de var, hadis-i şerifte var. Kur’an-ı Kerim’de Allah çok zikretmeyi tavsiye buyuruyor. Okuduğum hadis-i şerifte de zikreden kimse canlı, dipdiri bir kimseye benzetiliyor. Zikretmeyen, zikirsiz bir kimse de ölmüş, cansız, işi bitmiş kimseye benzetiliyor. Bu kadar farklı, bu kadar önemli! O halde zikir yapmamız lâzım!..

Bir de şu var, aziz ve muhterem kardeşlerim: Dünyada her çeşit laf söyleniyor, her çeşit fikir ortaya atılıyor, her çeşit iş yapılıyor. Yâni giyimli gezenler var, giyimsizler var. Çıplaklar var, açıklar var; kapalılar var, örtülüler var, çok örtülüler var... vs. vs.

İnsanlar çok çeşitli fikirlerde olabiliyor. Biz kendimiz, kendimizin ne olduğunu düşünmeliyiz, nasıl olmamız gerekiyorsa öyle yapmalıyız.

Nasıl olmamız gerekiyor?.. İyi müslüman olmamız gerekiyor. İyi müslümanlığın ölçüsü ne?.. Kur’an-ı Kerim’e uygunluk, Peygamber Efendimiz’in hadis-i şerifine uygunluk.

Ben niçin size, cuma vaazlarında hadis-i şerif okuyorum?.. “Dinin aslını öğrenelim, yanlışlardan kendimizi kurtaralım! Bir takım yaygın, fakat yanlış fikirleri kafamızdan, gönlümüzden, kalbimizden söküp atalım! Yanlışlar yaşamasın içimizde, hayatımıza yanlış yön vermesin!” diye...

c. Toplu Halde Zikretmenin Sevabı

Demek ki, Allah'ı zikretmesi lâzım! Peki tek başına mı zikredecek, toplu mu zikredecek?..

“—Toplu zikrederse olmaz, bak ona razı olamam!..”

Toplu zikir hakkında da hadis-i şerifler var. Şimdi uzun birhadis-i şerifi parça parça okuyup, onun anlamını vererek sohbetimi tamamlamak istiyorum.

Bu da *revâhu'ş-şeyhàn* diyor. Yâni iki şeyh rivâyet etmiş bu hadis-i şerifi. Tabii buradaki şeyhten maksat, büyük alim demek. *Revâhu'ş-şeyhàn* dedi mi, İmam Buhârî ile İmam Müslim, derya gibi iki büyük hadis alimi... En yetkili kimse oldukları için, onlara o unvan verilmiş. Onların rivâyet ettiği yine sağlam bir hadis-i şerif. Niye size sağlam bir hadis-i şerif okumaya özen gösteriyorum? Çünkü herkes, bir hadis söylense bile arkasından soruyor:

“—Bu hadis sahih mi?..”

“—Evet, bu hadis sahih!” demeyi seviyorum ben. “Evet ne istiyorsun yâni? İşte bu hadis-i şerif sahih; dinleyecek misin?.. ‘Bu hadis sahih mi?’ diye sordun; dinleyecek misin, tutacak mısın?..”

Bazısı dinlemek için sormuyor, itiraz etmek için soruyor:

“—Bu hadis sahih mi?..”

“Bu hadis sahih mi?” derken, “Sahih değildir.”

demek istiyor, inkâr etmek istiyor ama, sahih deyince o zaman yüzünü buruşturuyor. “Tamam, teslim oldum, kabul!” demiyor. Kabul etmiyor. O zaman onun, “Hadis sahih mi?” diye sormasının da kıymeti yok, çünkü kötü maksatla soruyor. Doğruyu öğrendikten sonra doğruya uymuyor.

Bu hadis-i şerif de sahih:²

قَالَ رَسُولُ أَهْلِ صَلَّيْ أَهْلُ عَلَيْهِ وَسَلَّمَ: إِنَّهُلِ
تَعَالَى مَآلِكَةً، يَطُوفُونَ فِي الطُّرُقِ، يَلْتَمِسُونَ أَهْلَ
الذِّكْرِ، فَإِذَا وَجَدُوا قَوْمًا يَذْكُرُونَ اللَّهَ عَزَّ وَجَلَّ،
تَنَادَوْا: هَلُمُّوا إِلَى حَاجَتِكُمْ! فَيَحْفُوقُنَهُمْ
بِأَجْنِحَتِهِمْ إِلَى السَّمَاءِ الدُّنْيَا

ME. 183/35 (*Kâle rasûlü'llâh SAS:*) Peygamber Efendimiz buyurmuş ki: (*Inne li'llâhi teâlâ melâiketen yetûfûne fi't-turûkı yeltemisûne ehle'z-zikri*) “Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin bazı melekleri vardır ki, onlar yollarda dolaşırlar, zikir ehlini ararlar. Zikir ehlini arayarak, her tarafa dağılıp yollarda dolaşır bu melekler.

² Buhârî, *Sahîh*, c.V, s.2353, *Deavât* 83/66, no:6045; Müslim, *Sahîh*, c.IV, s.2069, no:2689; Tirmizî, *Sünen*, c.XII, s.28, no:3524; Ahmed ibn-i Hanbel, *Müsned*, c.II, s.251, no:7418; İbn-i Hibbân, *Sahîh*, c.III, s.139, no:857; Hâkim, *Müstedrek*, c.I, s.672, no:1821; Tayâlisî, *Müsned*, c.I, s.319, no:2434; Beyhakî, *Şuabü'l-İman*, c.I, s.399, no:531; Taberânî, *Dua*, c.I, s.531, no:1895; Begavî, *Şerhü's-Sünneh*, c.II, s.376; Ebû Hüreyre RA'dan.

Kenzü'l-Ummâl, c.I, s.414, no:1747; *Câmiü'l-Ehâdîs*, c.IX, s.230, no:8306.

Allah'ın bazı melekleri zikir yapan insanları arıyorlar, çevreye dağılıyorlar, her tarafta onları arıyorlar.”

(*Feizâ vecedû kavmen yezkürûna'llâhe azze ve celle*) Böyle zikir yapan bir topluluk görürlerse; herhangi bir tanesi aziz ve celil olan Allah'ı zikreden bir kavme rastlarsa, (*tenâdev*) birbirlerine seslenirler: (*Helümmû ilâ hâcetiküm*) ‘Hey, tamam, aradığınız buradaymış, gelin!’ diye ötekileri de haberdar ederler.

Öbür melekler de oraya gelir. (*Feyehuffûnehüm bi-ecnihâtihimile's-semâi'd-dünyâ.*) Kanatlarıyla tâ en yakın semâya, birinci semâya kadar yukarıya, onları çepeçevre çevrelerler, kuşatırlar, bu zikir yapan insanları...

Zikir yapan insanları melekler kanatlarıyla kuşatırlar, *es-semâe'd-dünyâ*'ya kadar, birinci semâya kadar...”

وَلَقَدْ زَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ

(الملك:٥)

(*Ve lekad zeyyenne's-semâe'd-dünyâ bi-mesâbîha.*) [Andolsun ki biz en yakın semayı kandillerle (yıldızlarla) donattık.] (Mülk, 67/5) buyruluyor ayet-i kerimede. Birinci semâ, yıldızların olduğu semâdır. Ondan sonra yıldızsız altı semâ daha vardır ki, oraların uzaklığını rakamlar bile ifade edemez. Yâni kanat verilen melekler, göklere kadar onları çepeçevre sarıyorlar, kuşatıyorlar, kucaklıyorlar.

Kucaklama gibi, yâni sevgiden...

فَيَسْأَلُهُمْ رَبُّهُمْ وَهُوَ أَعْلَمُ مِنْهُمْ: مَا يَقُولُ عِبَادِي؟
يَقُولُونَ: يُسَبِّحُونَكَ، وَيُكَبِّرُونَكَ، وَيُحَمِّدُونَكَ،
وَيُمَجِّدُونَكَ

(Feyes'elühüm rabbühüm ve hüve a'lemü minhüm) Allah-u Teâlâ Hazretleri her şeyi en iyi bildiği halde, o meleklerine sorar: (Mâ yekülû ibâdî) “Benim kullarım neler söylüyorlar?” Yâni toplanmış o topluluk neler söylüyorlar diye, meleklerle Allah-u Teâlâ Hazretleri hitab buyurur. Bildiği halde sorar meleklerle...

(Yekülûn) Onlar da derler ki: (Yüsebbihûneke, ve yükebbirûneke, ve yahmedûneke, ve yümeccidûneke) “Yâ Rabbî onlar sana tesbih çekiyorlar, tesbih ediyorlar, ‘Sübhâna’llâh’ diyorlar... Sana tekbir getiriyorlar, ‘Allâhu ekber’ diyorlar... Sana hamd ediyorlar, ‘El-hamdü li’llâh’ diyorlar... Senin şânını yüceltiyorlar yâ Rabbî! Senin şânına uygun, senin seveceğin güzel sözleri söyleyerek vakitlerini geçiriyorlar.”

فَيَقُولُ: هَلْ رَأَوْنِي؟ فَيَقُولُونَ: اَلَا، وَاللَّهِ مَا رَأَوْكَ.

(Feyekülû: Hel raevnî?) Allah-u Teâlâ Hazretleri meleklerine sorar ki: “Onlar beni gördüler de mi, bana “Lâ ilâhe illa’llâh” diyorlar, “Allâhu ekber” diyorlar, “Sübhâna’llâh” diyorlar, hamd ediyorlar, şükrediyorlar... Yâni, beni gördüler de mi böyle yapıyorlar?”

(Feyekùlûne) Melekler de derler ki: (Lâ, va'llàhi mâ raevke) “Hayır yâ Rabbî, yemin olsun ki onlar seni görmedikleri halde böyle yapıyorlar.”

Tabii, Allah-u Teâlâ Hazretleri'ni kullar göremez.

أَل تَدْرِكُهُ أَلْبَصَارُ، وَهُوَ يُدْرِكُ أَلْبَصَارَ

(الأنعام: ١٠٣)

(Lâ tûdrikühü'l-ebsâr) “Gözler onu göremez.” Yâni gözlerin algılayacağı tâkatin üstünde olduğundan görmez. Yoksa Allah-u Teâlâ Hazretleri her yerde hâzır ve nâzırdır. (Ve hüve yûdrikü'l- ebsâr) “Ama Allah hepsini görür; gözleri görür, gönülleri görür.” (En'am, 6/103) Her şeyi bilir, her şeye gücü yeter Allah-u Teâlâ Hazretleri'nin...

Melekler derler ki: (Lâ, va'llàhi mâ raevke) “Hayır yâ Rabbî, sana yemin olsun ki onlar seni hiç görmediler. Ama seni tesbih

ediyorlar, sana hamd ediyorlar, gözyaşları döküyorlar, ‘Allah’ diyorlar, ‘Lâ ilâhe illa'llâh’ diyorlar, aşık-ı sâdık işte bunlar...”

فَيَقُولُ: كَيْفَ لَوْ رَأَوْنِي؟ يَقُولُونَ: لَوْ رَأَوْكَ، كَانُوا أَشَدَّ لَكَ عِ بَادَةً، وَأَشَدَّ لَكَ تَمَجِيدًا، وَأَكْثَرَ لَكَ تَسْبِيحًا.

(Feyekülü) Allah-u Teâlâ Hazretleri meleklerine buyurur ki: (Keyfe lev raevnî?) “Beni görseler ne olurdu?”

(*Yekûlûn*) Melekler de derler ki: (*Lev raevke, kânû eşedde leke ibâdeten*) “Yâ Rabbî, eğer seni görmüş olsalardı, ibadetlerini aşk ile şevk ile daha çok yaparlardı, daha candan yaparlardı, mest ü hayran olarak yaparlardı. (*Ve eşedde leke temcîden*) Sana daha çok şânına uygun, yücelendirme sözlerini söyleyerek zikir yaparlardı. (*Ve eksere leke tesbîhan*) Seni daha çok tesbih ederlerdi, daha çok ‘*Sübhâna’llâh*’ derlerdi. Aşkları, şevkleri ziyâdeleştirdi.”

فَيَقُولُ: فَمَا يَسْأَلُونِي؟ يَقُولُونَ: يَسْأَلُونَكَ الْجَنَّةَ.
يَقُولُ: وَهَلْ رَأَوْهَا؟ يَقُولُونَ: أَلَا، وَاللَّهِ يَارَبِّ، مَا رَأَوْهَا

(*Feyekûlû*) Allah-u Teâlâ Hazretleri meleklerine sorar: (*Femâ yes’elûnî*) “Peki, benden ne istiyor bu kullarım? Yâni böyle toplanmışlar, ‘*Sübhâna’llâh*’ diyorlar, ‘*El-hamdü li’llâh*’ diyorlar, “*Allâhu ekber*” diyorlar...”

(*Yekûlûn*) Melekler de derler ki: (*Yes’elûneke’l-cenneh*) “Yâ Rabbî, senden cenneti istiyorlar.”

(*Yekûl*) Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurur: (*Ve hel raevhâ*) “Onlar cenneti görmüşler de mi istiyorlar?”

(*Yekûlûne*) Melekler de derler ki: (*Lâ*) “Hayır, onları cenneti görmeden böyle istiyorlar. (*Va’llâhi yâ rabbî, mâ raevhâ*) Yemin olsun ki, onlar cenneti görmüş değiller ey Rabbimiz! Görmüş değiller ama, görmeden böyle cennete aşık olmuşlar, cenneti istiyorlar.”

يَقُولُ: فَكَيْفَ لَوْ أَنَّهُمْ رَأَوْهَا؟ يَقُولُونَ: لَوْ أَنَّهُمْ
رَأَوْهَا، كَانُوا أَشَدَّ عَلَيْهَا حِرْصًا، وَأَشَدَّ لَهَا طَلَبًا،
وَأَعْظَمَ فِيهَا رَغْبَةً

(Yekûlû) Bunun üzerine Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurur ki: (*Fekeyfe lev ennehüm raevhâ?*) “Eğer onlar cenneti görmüş olsalardı ne yaparlardı?”

(Yekûlûne) Melekler de derler ki: (*Lev ennehüm raevhâ, kânû eşedde aleyhâ hırsan*) “Eğer onlar cenneti görmüş olsalardı, cennete olan aşkları, şevkleri, hırsları, iştisakları daha da artardı. (*Ve eşedde lehâ taleben*) Cennete istekleri daha da artardı. ‘Ah şu cennete girsek, ah cennete dahil olsak!’ derlerdi. (*Ve a’zame fîhâ rağbeten*) Rağbetleri daha da artardı.”

قُولُ: فَمِمَّ يَتَعَوَّذُونَ؟ يَقُولُونَ: يَتَعَوَّذُونَ مِنَ النَّارِ.
يَقُولُ: وَهَلْ رَأَوْهَا؟ يَقُولُونَ: أَلَا، وَاللَّهِ يَا رَبِّ، مَا رَأَوْهَا

(Yekûlû) Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurur: (*Femimme yeteavvezûn?*) “Neden sığınyorlar?”

(Yekûlûn) Melekler de derler ki: (*Yeteavvezûne mine’n-nâr*) “Cehennemden sığınyorlar yâ Rabbî!”

(Yekûlû) Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurur: (*Ve hel raevhâ?*) “Onlar cehennemi görmüşler de mi cehennemden sığınyorlar?..”

(Yekûlûne:) Melekler de derler ki: (Lâ, va'llâhi yâ rabbi, mâ raevhâ) “Hayır, vallâhî yâ Rabbî, onlar cehennemde görmediler ama korkuyorlar. İşte görmedikleri halde cehennemden sığınıyorlar.”

فَيَقُولُ: فَكَيْفَ لَوْ رَأَوْهَا؟ يَقُولُونَ: لَوْ رَأَوْهَا،
كَانُوا أَشَدَّ مِنْهَا فِرَارًا، وَأَشَدَّ لَهَا مَخَافَةً.

(Feyekûl) Allah-u Teâlâ Hazretleri buyurur: (Keyfe lev raevhâ?) “Ey meleklerim! Eğer onlar cehennemde görselerdi, nasıl olurdu halleri?”

(Yekûlûn) Melekler de derler ki: (Lev raevhâ, kânû eşedde minhâ firâren) “Ah eğer onlar cehennemde bir görmüş olsalardı, ondan kaçınmaya çok daha fazla dikkat ederlerdi. (Ve eşedde lehâ mehâfeten) Cehennemden çok daha fazla korkarlardı.”

Allah-u Teâlâ Hazretleri her şeyi en iyi bildiği halde, bütün bu sorgulamaları, her şey açığa iyice çıksın diye soruyor meleklerine.

فَيَقُولُ: فَأُشْهِدُكُمْ، أَنِّي قَدْ غَفَرْتُ لَهُمْ

(Feyekûlû) Sonra der ki: (Feüşhidüküm, ennî kad gafertü lehüm) “Ey meleklerim, şahit olun ki, ben sizi şahit tutuyorum ki, ben bu zikreden kulları afv ü mağfiret eyledim.”

يَقُولُ مَلَكٌ مِنَ الْمَلَائِكَةِ: فِيهِمْ فَالَنْ لَيْسَ مِنْهُمْ،
إِنَّمَا جَاءَ لِحَاجَةٍ؟ فَيَقُولُ: هُمْ الْجُلَسَاءُ، أَلْ يَشْقَى
بِهِمْ جَلِيسُهُمْ

(رواه الشيخان)

(*Yekùlu melekün mine'l-melâikeh*) Bu arada meleğin birisi kalkar der ki: (*Fîhim fülânün leyse minhüm*) “Yâ Rabbî! Onların içinde bir adam var, onlardan değil... Oraya bir iş için gelmiş, bir sebeple gelmiş. Bu zikredenlerden değil, aralarında başka bir sebeple bulunuyor. (*İnnemâ câe li-hâcetin*) Bir hâceti olduğu için, bir işi olduğu için gelmiş buraya yâ Rabbî. Bunlar gibi o amaçla toplanmış değil, başka bir sebeple gelmiş...”

(*Feyekülü*) Buyurur ki Allah-u Teâlâ: (*Hümü'l-cülesâü, lâ yeşkâ bihim celîsühüm.*) “Onlar öyle insanlardır ki, onlarla oturan insanlar mahrum olamaz, mahrum kalmaz.” Yâni, “O mükâfâtımı ona da verin, onu da afv ü mağfiret ettim!” buyurur.

İki hadis-i şerif okumuş oldum. İkisi de iyi kitaplardan, sahih hadis-i şerifler. Demek ki, Cenâb-ı Mevlâ’yı zikretmeliyiz. “*Sübhâna’llâh... El-hamdü li’llâh... Allâhu ekber...*” demeliyiz. Allah’ı kalbimizde yâd etmeliyiz, unutmamalıyız. Allah’ın cennetini istemeliyiz. Cehennemden Allah’a sığınmalıyız. Cehenneme düşmemek için, günahlardan kaçınmalıyız. Cenneti kazanmak için, ibadet ve tâat yapmalıyız.

Ama Allah-u Teâlâ Hazretleri’nin zikri için bir arada toplanmak da ne kadar güzel, ne kadar faydalı!.. Melekler insanların etrafını sarıyorlar, onları kanatlarıyla koruyorlar ve Mevlâ’ya onların hâlini anlatıyorlar.

Aziz ve sevgili kardeşlerim! Allah-u Teâlâ Hazretleri cümlemizi, Ramazan'ın yaklaştığı şu güzel günlerde, Şa'ban'ın son ikinci yarısında halini düzelten, kendisini ıslâh eden, Rabbinin istediği şekilde kulluk etmeye yönelen kullarından eylesin... Ramazan'a iyi bir şekilde girmeyi nasib etsin... Ramazan'ın mükâfâtından, feyzinden, bereketinden en iyi şekilde istifâde etmeyi nasib etsin...

Bayramlara ulaştırsın, hem dünyada, hem ahirette... Ahiretteki bayram tabii asıl mühim olan bayram... Cennete girip, Allah'ın rızasına, rıdvân-ı ekberine vâsıl olmak, cemâlini görmek... Onları da nasib eylesin, sevdiklerinizle berâber...

Es-selâmü aleyküm ve rahmetu'llâhi ve berekâtühû, aziz ve sevgili Akra dinleyicileri!..

Prof. Dr. Mahmud Es'ad COŞAN

12. 1997 - Jakarta / ENDONEZYA

[Bütün CUMA SOHBETLERİ'ne PDF olarak ulaşmak için tıklayınız.](#)

